

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:42

Torsdagen den 16 april

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

Finansminister Magdalena Andersson (deltar per telefon)

Information och samråd inför videomöte den 16 april 2020

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

Vi går direkt in på föredragningslistans första punkt, information och samråd med finansministern, som jag hoppas finns med oss på telefon.

Anf. 2 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Ja, jag är med!

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Bra!

Vi går in på rådsdagordningen och punkt 1, Ekonomiska implikationer av covid-19-krisen och relaterade policyåtgärder.

Anf. 4 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vi kommer i eftermiddag att fortsätta diskussionen om den ekonomiska responsen på covid-19. Fokus kommer troligen att ligga på aktuella lagstiftningsförslag och återhämtning efter krisen.

Som ni känner till har det vidtagits en lång rad åtgärder inom EU för att mildra de ekonomiska effekterna av covid-19, och kommissionen har presenterat flera meddelanden och förslag till förändringar i förordningar. Vid det tillfället presenterade kommissionen även ett förslag om ett tillfälligt låneinstrument för att mildra effekterna på arbetslösheten, det som kallas SURE. Det förslaget samrådde vi om inför det möte i eurogruppen i inkluderande format som ägde rum i förra veckan. Det var ett långt möte.

Den 9 april kom eurogruppen i inkluderande format överens om en rapport till stats- och regeringscheferna med olika åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna. I den rapporten välkomnas förslag om stöd till företag via upprättande av en garantifond i EIB, Europeiska investeringsbanken. Det finns även ett tillfälligt stöd till medlemsstater för kostnader förknippade med att minska risken för arbetslöshet, och för euroländerna också ett stöd via krismekanismen ESM.

Efter den omedelbara krishanteringen, som många av åtgärderna hittills har handlat om, aktualiseras också frågan om återhämtning. Vid

Europeiska rådets möte den 26 mars ombads kommissionens ordförande och ordföranden i Europeiska rådet att tillsammans med andra institutioner inleda arbetet med en vägkarta och en handlingsplan för en återhämtningsplan som integrerar den gröna och digitala omställningen. Vi inväntar nu ett sådant förslag om återhämtningsplan.

På ett övergripande plan välkomnar regeringen de åtgärder som hittills har vidtagits för att mildra de ekonomiska effekterna av covid-19. Vi tycker att det är viktigt att de åtgärder som nu vidtas på EU-nivå är temporära, välriktade, proportionerliga och självklart även budgetrestriktiva. Vi menar att åtgärderna i så stor utsträckning som möjligt bör bygga på existerande instrument, inklusive befintliga finansieringsformer.

Som jag tidigare har framfört ser regeringen betydande risker med förslaget att upprätta ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska arbetslösheten, alltså SURE-instrumentet. Vi menar att EU:s medlemsstater har ett eget ansvar att upprätthålla starka offentliga finanser som klarar av att hantera arbetsmarknadsrelaterade utgifter; det är ju därför vi har tillväxt- och stabilitetspakten, som alla är överens om och som alla bör hålla – och borde ha hållit – sig till.

Vi ser en risk att instrumentets upprättande kan bidra till att liknande stödmekanismer av mer permanent natur etableras framöver, men vi kan samtidigt notera att förslaget har ett starkt stöd bland andra medlemsstater. Det är ett beslut som sker med kvalificerad majoritet, och det var tydligt att det fanns en kvalificerad majoritet för förslaget. Givet detta och den rådande extraordinära situationen menar jag att regeringen behöver vara beredd att godta ett sådant instrument, men naturligtvis är det särskilt viktigt att det är tydligt att instrumentet är temporärt.

Vi välkomnar också att kommissionen har påbörjat ett arbete för att förbereda en återhämtningsplan för Europa. En viktig del i det tycker vi ska vara att fullt ut återställa den inre marknadens funktionssätt. Att den inre marknaden fungerar är viktigt för att länderna ska kunna återhämta sig ekonomiskt. Vi tycker också att åtgärder som vidtas bör vara miljömässigt och socialt hållbara både på kort och lång sikt och även vara förenliga med den gröna omställningen.

Anf. 5 JAN ERICSON (M):

Från moderat sida tycker vi att den generella skrivning som finansministern redovisar här är väldigt bra; det här med temporära, välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva åtgärder ställer vi upp på helt och hållet.

Jag har några frågor i samband med detta, och den första är hur finansministern ser att Sverige på något sätt kan ta del av de olika möjligheter som EU-paketen medför och om man på Finansdepartementet har någon plan för hur man ska kunna dra nytta av dessa möjligheter. Det var min första fråga.

Den andra frågan gäller SURE. Finansministern säger att det är viktigt att instrumentet blir tydligt temporärt, och det är bara att instämma helt i det. Men då är frågan hur man följer upp detta och hur andra medlemsstater ser på det. Hur går tongångarna? Det är ingen hemlighet att det finns förslag från kommissionen om ett mer permanent instrument för de här sakerna, och där har vi varit väldigt kritiska från moderat sida. Jag vet att även regeringen har varit det, men hur ser majoriteten ut när ni diskuterar

detta? Hur stor är risken att det faktiskt inte blir temporärt utan något mer permanent?

2019/20:42

16 april

Ytterligare en fråga är hur hela detta stora paket påverkar diskussionerna med långtidsbudgeten rent generellt. Jag tänker bland annat på återhämtningsplanen, för jag antar att den kommer att ligga över ett antal år framåt. Vi är snart framme i perioden med den nya budgeten, och frågan är hur man jobbar in det i MFF-diskussionerna. Då kan jag passa på att fråga finansministern om hon vet när processen kring MFF kommer igång igen och när vi kan vänta oss ett nytt officiellt förslag att diskutera vidare kring. Att man har pausat är inte så konstigt, men det går ju inte att skjuta det framåt hur länge som helst. Snart är vi framme vid årsskiftet, och då måste ju någonting hända.

Det får räcka så länge.

Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har några frågor. Vi är helt överens om att instrumentet SURE har betydande risker, och från Vänsterpartiets sida ville vi säga klart och tydligt nej till det sist vi diskuterade frågan. Jag har dock några frågor gällande hur regeringen planerar framöver.

Hur kan regeringen och vi se till att detta inte blir permanenta åtgärder, till exempel att man inför en permanent återförsäkring av a-kassa? Jag funderar också över hur de andra länderna ser på Sveriges syn att detta inte får bli permanent. Hur stor är risken att det blir permanenta åtgärder, helt enkelt?

Anf. 7 HAMPUS HAGMAN (KD):

Ordförande! Vi i Kristdemokraterna stöder den ståndpunkt som regeringen uttrycker här. Det är vår grundinställning att medlemsstaterna har ansvar för offentliga finanser och för arbetsmarknadspolitiken, men vi ser också att vi är i en extraordinär situation där det behövs extraordinära åtgärder.

Vi har tidigare framfört i finansutskottet och här i EU-nämnden att det är väldigt viktigt att åtgärderna blir temporära. Vi ser att regeringen är tydlig på den punkten, och det är bra. Tydligheten i inriktningen i övrigt – att åtgärderna ska vara välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva – är också bra, och vi stöder detta.

I förra veckan förde vi fram att regeringen bör försöka se till att det införs objektiva kriterier för hur länge instrumentet ska få verka, så att det inte blir beroende av politiska bedömningar. Jag uppfattade det som att Magdalena Andersson tyckte att det kunde vara *en* väg framåt, och en annan väg som nämndes var att sätta ett tydligt slutdatum för instrumentet. Huvudsaken är dock att det säkerställs att det blir temporärt, inte om man väljer den ena eller den andra modellen.

Jag har egentligen samma frågor som tidigare talare. Hur har vår ståndpunkt tagits emot i rådet, och hur ser förutsättningarna för att nå framgång ut?

Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack för en bra genomgång, finansministern!

Även vi tycker att regeringens ståndpunkt är väl formulerad, och det finns ett antal oerhört viktiga principer som framgår där vad gäller att det ska vara temporärt, budgetrestriktivt och så vidare.

I den sista delen finns det också oerhört viktiga inspel. Det gäller bland annat detta med en återhämtningsplan, det vill säga att påbörja arbetet med att fundera på hur man kan göra för att få igång hela Europa. Hur bra vi än tycker att det är att vi får bra insatser för våra företag här på hemmaplan vet vi nämligen allihop att vi behöver få hela EU – och helst hela världen, såklart – att komma tillbaka till efter krisen, så att det går att starta upp igen. Det är alltså oerhört viktigt att det redan är på gång.

Det är också viktigt att från svensk sida poängtera att den inre marknadens funktionssätt är helt avgörande. Jag tycker att det är bra att vid alla olika råd lyfta att det som hände under krisen inte var ett okej förfarande, det vill säga att det som är en grundläggande rättighet som bygger EU kunde stängas igen så snabbt och lätt. Den delen tycker jag alltså är oerhört viktig.

Det är även viktigt att man har ingången att det är den gröna omställningen som bygger EU starkt framöver.

Jag tycker alltså att det är en bra ståndpunkt och uppskattar den väldigt mycket.

Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det är flera som tar upp hur viktigt det är att åtgärden är temporär. Sverige var ett av de länder som låg på och fick till starkare skrivningar i sluttexten jämfört med det som låg på bordet just när det gäller att det ska vara temporärt och direkt kopplat till covid-19-krisen. Det finns det alltså stöd för, och alla länder säger ju att det ska vara temporärt – nu. Jag vet förstås inte vad det betyder och vad de kommer att säga sedan. Samtidigt ska jag säga att ganska många länder tycker att detta med tillfällighet är viktigt.

Jag håller helt med Hampus Hagman om att det behövs någon form av objektiva kriterier, och en diskussion som nu förs bland flera länder är om man ska ha en sunset clause. Det finns det många länder som stöder, men det är inte självklart att det finns en blockerande minoritet som stöder det; det är fortfarande oklart i arbetet. En sunset clause är dock en möjlig väg framåt för att vara tydlig med att detta är temporärt – eller någon annan form av direkta, objektiva kriterier.

När det gäller vilka andra som tycker det är det de som vi har närmast och som är våra vanligaste kompisar. De länder som vi normalt sett samarbetar med och som också är de mest budgetrestriktiva är de som också tycker att det är viktigast att detta är temporärt. Men även länder som säger att de tycker att det ska vara tillfälligt är väldigt mycket emot att ha en sunset clause, så det är inte en i alla delar konsistent ståndpunkt, kan jag tycka.

Jan Ericson frågade om Sverige kan ta del av paketen. Det jag framför allt tror skulle bli aktuellt för Sverige är det stöd som kan komma via EIB:s garantifond. Det skulle kunna användas av svenska kreditinstitut och på så sätt också komma svenska små och medelstora företag till del. Vi vet inte de exakta villkoren för SURE, men jag skulle gissa att Sverige, om det inte

händer något väldigt dramatiskt, har möjlighet att låna billigare på den öppna marknaden än via en sådan mekanism. Men det handlar såklart också om hur våra statsfinanser utvecklas.

2019/20:42
16 april

Hur påverkar detta MFF, och hur ligger vi till i MFF-förhandlingarna? Kommissionen har sagt att man ska komma med ett förslag i slutet av april; vi tror att det kommer att komma den 29 april. Då får vi se i vilken utsträckning man har reviderat det med hänsyn till covid-19-utbrottet. Vi har från svensk sida sagt att det är klart att MFF:en kommer att påverkas av detta, men vi tycker inte att den helt ska präglas av covid-19. Jag skulle därför gissa att man kommer att ha en parallell förhandling om MFF och återhämtningsplanen. Här finns såklart lite olika syn på vad en återhämtningsplan ska innehålla och ha för omfattning.

Hampus Hagman frågade också hur den svenska ståndpunkten har tagits emot. Den har tagits emot med stor entusiasm av våra kompisar och med måttlig entusiasm, som kanske inte blir så långlivad, från dem som vi inte brukar ha lika nära samarbete med.

När det gäller Annika Karlssons fråga om den inre marknads funktionssätt är det verkligen A och O för att vi ska ta oss igenom krisen. Detta är också något som jag har understrukt. När vi talar om de ekonomiska paketen handlar det väldigt mycket om att vi måste visa solidaritet med varandra i EU och att SURE och även ESM är uttryck för detta. Då har jag stilla påpekat att detta är en viktig del av solidariteten. Men att inte stoppa sjukvårdsmateriel som beställts av andra länder vid gränsen är ju också ett uttryck för solidaritet som borde vara väl så viktigt i EU som rena ekonomiska transaktioner. Detta har mötts med begränsad entusiasm, kan jag rapportera.

Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på min fråga. Jag undrade hur Sverige planerar att agera framöver för att det inte ska bli en permanentning av instrumentet och hur vi ska förhindra det. Det är jättebra att alla länder säger sig vara för att det är en temporär åtgärd, men hur kan vi jobba för att det verkligen ska bli en temporär åtgärd och för att inte diskussionerna om liknande permanenta åtgärder ska komma tillbaka?

Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag ber om ursäkt om jag inte svarade tydligt. Vi gör det genom att ha väldigt nära kontakter med dem som är like-minded. Vi har nu dagliga kontakter med de länder vi samarbetar med. Något som kommer att vara viktigt är naturligtvis hur Tyskland kommer att ställa sig, så att ha nära kontakt med Tyskland är särskilt viktigt.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Även om kommentaren om att inte stoppa gods, särskilt sjukvårdsmaterial, under krisen möttes av mild entusiasm på finansministerns möte tror jag att det här i nämnden finns stor entusiasm för detta. Känn det framöver också!

Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Tack, det känns bra!

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag tänkte sammanfatta diskussionen med att konstatera att det finns stöd för den inriktning som regeringen har redovisat här.

Vi går vidare till dagordningspunkt 2, Uttalande med anledning av covid-19 om att säkerställa krediter till hushåll och företag samt att bibehålla en välfungerande försäkringsverksamhet i EU.

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här väntas vi ställa oss bakom ett uttalande. I uttalandet välkomnas vägledningen om hur existerande flexibilitet i de olika finansiella regelverken kan tillämpas. Det finns alltså en vägledning till hur man kan tillämpa denna flexibilitet, som de europeiska tillsynsmyndigheterna, kommissionen, ECB och den gemensamma resolutionsnämnden har presenterat med anledning av covid-19.

De regelverk som har tagits fram efter finanskrisen har bidragit till att stärka den finansiella sektorns motståndskraft. Men regelverken gör det också möjligt att lätta på vissa krav i en ansträngd situation och att använda viss flexibilitet vid tolkningen av en del regelkrav.

I uttalandet uppmanas vidare alla banker att avstå från utdelningar och stödja hushåll och företag. Även försäkringsbolag uppmanas att avstå från utdelningar för att bibehålla en stabil kapitalsituation.

Regeringen kan ställa sig bakom uttalandet och anser att dagens mycket allvarliga läge är rätt tillfälle att använda sig av de ventiler som finns i regelverken. Vi tycker också att det är angeläget att det finansiella systemet, i synnerhet bankerna, stöder ekonomin och fortsätter att låna ut till företag och hushåll.

Anf. 16 JAN ERICSON (M):

Det finns väl inte så mycket att säga om uttalandet, men jag tycker ändå att skrivningen om utdelningar är något provocerande. Jag tycker att man måste skilja mellan banker och försäkringsbolag som eventuellt tar emot olika former av krisstöd eller möjligheter som erbjuds nu med anledning av krisen och de som inte gör det. Företag som inte tar emot krisstöd utan lever på sina egna meriter och hanterar situationen själva bör naturligtvis kunna göra utdelningar precis som vanligt.

Jag tycker att det är viktigt att man även i EU-kretsen påpekar hur viktigt det är med utdelningar från företagen, inte minst för pensionssystemet. Vi vet att pensionsfonderna är väldigt stora ägare till de stora börsbolagen och att utdelningarna har jättestor betydelse för pensionerna. Att då uppmana till att helt avstå från utdelningar generellt tycker jag är att gå alldeles för långt. Jag skulle gärna vilja att finansministern under dessa diskussioner åtminstone nämner att det är en lite väl tillspetsad formulering.

Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har en fråga kring detta med flexibiliteten i regelverket. Bland annat när det gäller frågan om budgetstöd funderar jag på det man sett i medierna, om det nu stämmer: Danmark har fått svar när det gäller stöd för att sätta ned hyrorna och stöd till företag för detta, medan Sverige inte fått svar. Finns det någon strategi för hur detta ska göras? Man säger nu att man har ökat flexibiliteten, och ändå sitter många och väntar. Finns det

Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag håller såklart helt med Jan Ericson om att privata företag bestämmer över sina egna utdelningar och att utdelningar har en viktig funktion i ekonomin, inte minst när många pensionsfonder investerar i stora bolag, inklusive stora finansinstitut. Det är viktigt för våra pensioner att det finns möjlighet till utdelningar.

Samtidigt befinner vi oss i en helt exceptionell situation – en djupare kris än under finanskrisen, troligen – där behovet av krediter för företag och på marknaden är helt exceptionellt. I det läget tror jag att det även för pensionsfonderna, där det handlar om ett långsiktigt sparande, är bättre att pengarna kan användas för att ge krediter till företag snarare än för att betala ut utdelningar.

Jag håller med om att det är spetsigt formulerat, men jag kan tycka att det i den här exceptionella situationen är en viktig signal. Jag tror inte heller att bankerna skulle höra signalen om den inte var tämligen tillspetsad. Öronen på bankerna är inte alltid så stora när politiker försöker skicka signaler. Jag kan alltså se poängen med att det är formulerat som det är.

Till Désirée Pethrus vill jag säga att det bara handlar om det regelverk som gäller bankregleringar och de förstärkta regler kring banker och finansiella institut som kommit sedan finanskrisen. Just detta har alltså inget med statsstödsreglerna att göra.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förberedelser inför IMF:s vårmöten i april. Det är en informationspunkt.

Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vi kommer att få en kort information om förberedelserna inför IMF:s vårmöten, som börjar klockan 13. Som en del av förberedelserna har EU tagit fram ett gemensamt uttalande, och det har vi haft ett skriftligt samråd om den 2 april.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Europeiska terminen.

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Detta är en informationspunkt där finansministrarna ska informeras om de förenklade riktlinjer som medlemsstaterna kan tillämpa vid inlämningen av årets nationella reformprogram liksom stabilitets- och konvergensprogrammen. Detta är en del av den europeiska planeringsterminen. I dessa program redogörs bland annat för vilka åtgärder medlemsländerna har vidtagit kopplat till de landsspecifika rekommendationer som man får av rådet.

I stabilitets- och konvergensprogrammen redovisas bland annat medlemsstaternas makroekonomiska offentligfinansiella prognoser. Dessa ska enligt lagstiftning lämnas in senast den 30 april, men eftersom alla finansdepartement rimligen har väldigt mycket annat att syssla med just nu har kommissionen utfärdat förenklade riktlinjer för programmen för att underlätta för medlemsstaterna. För att underlätta därutöver har kommissionen också meddelat att man kommer att visa flexibilitet när man läser programmen och att medlemsstaterna kan lämna in programmen i linje med tidigare riktlinjer.

Anf. 23 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, finansministern!

Jag har ingen fråga, utan jag vill bara säga att jag tycker att detta är väldigt klokt och lyhört. Det här är såklart ett betungande arbete, så det är rimligt att det blir på det här viset. Jag tycker att detta var ett bra beslut av kommissionen.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Tack för i dag, finansministern!

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 5 JAN ERICSON (M)	2
Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	3
Anf. 7 HAMPUS HAGMAN (KD).....	3
Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C).....	4
Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	4
Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	5
Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	5
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	6
Anf. 16 JAN ERICSON (M)	6
Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	6
Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	7
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	7
Anf. 23 JESSIKA ROSWALL (M).....	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	8